

Sygn. akt II UK 647/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku J.U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...]

o prawo do emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 grudnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 lipca 2016 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2016 r., Sąd Apelacyjny w [...], w sprawie z wniosku J.U. o prawo do emerytury, oddalił apelację pozwanego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w [...] od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu

Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] z dnia 25 stycznia 2016 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 1 grudnia 2014 r. i przyznano wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 24 grudnia 2014 r. (pkt I), nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt I).

W ustalonym stanie faktycznym wnioskodawca (ur. w dniu 24 grudnia 1954 r.), w dniu 25 listopada 2014 r. złożył wniosek o emeryturę. Jako członek Otwartego Funduszu Emerytalnego wniósł także o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem zakładu na dochody budżetu państwa.

W okresie od dnia 15 lipca 1969 r. do dnia 17 lutego 1973 r. oraz od dnia 27 lutego 1974 r. do dnia 16 kwietnia 1976 r., ubiegający się o przyznanie świadczenia, pracował w Przedsiębiorstwie Sprzętowo - Transportowym Budownictwa Rolniczego w [...] na stanowisku monter. W okresie zatrudnienia ubezpieczony pracował na podstawie umowy o naukę zawodu z dnia 19 czerwca 1969 r. i od dnia 15 lipca 1969 r. do dnia 30 czerwca 1970 r. jako uczeń nauki rzemiosła w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych w zakresie naprawy silników i podwozi. W czasie zatrudnienia w okresie od dnia 24 kwietnia 1974 r. do dnia 16 kwietnia 1976 r. odbył zasadniczą służbę wojskową - z dniem 16 kwietnia 1976 r. rozwiązał stosunek pracy z zatrudniającym go przed tą służbą pracodawcą. W okresie, gdy wnioskodawca był uczniem nie wykonywał pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował 3 dni po 8 godzin, a 3 dni się uczył. Pracę w zawodzie monter samochodowego w pełnym wymiarze czasu pracy rozpoczął stale od dnia 1 lipca 1972 r. po zakończeniu nauki. Praca ta wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku monter samochodowego w kanałach remontowych - po 8 godzin dziennie - przy naprawie pojazdów mechanicznych i tylko sporadycznie, gdy kanały remontowe były zajęte, wykonywał prace na zewnątrz pomieszczeń Przedsiębiorstwa. Po powrocie z zasadniczej służby wojskowej jeden dzień jeszcze przepracował w Przedsiębiorstwie Sprzętowo - Transportowym Budownictwa Rolniczego, a następnie - w okresie od dnia 3 maja 1976 r. do dnia 31 lipca 1989 r., pracował w Przedsiębiorstwie Remontowo - Budowlanym Przemysłu Maszynowego „B.” w [...], które następnie zmieniło nazwę

na Przedsiębiorstwo Modernizacji Przemysłu Maszynowego „T.” w [...]. W okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie od dnia 3 maja 1976 r. do dnia 31 grudnia 1978 r. oraz od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 lipca 1989 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Natomiast w okresie od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 19 czerwca 1979 r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu marki Żuk, którego ciężar całkowity był niższy niż 3,5 tony. Było to chwilowe zatrudnienie na tym stanowisku. Wnioskodawca wykonywał pracę w Przedsiębiorstwie „B.” w [...], następnie w Przedsiębiorstwie „T.” w [...] we wskazanych wyżej okresach w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony specjalizowanych - specjalistycznych takich jak dźwigi samochodowe.

Sąd pierwszej instancji, uznał za bezsporny fakt wykazania przez wnioskodawcę łącznego okresu ubezpieczeniowego w wymiarze ponad 25 lat, wymaganego wieku (osiągnął wiek emerytalny 60 lat z dniem 24 grudnia 2014 r.) oraz, że jako członek Otwartego Funduszu Emerytalnego złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na tym Funduszu za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu Państwa. Z powołaniem się na art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm. dalej „ustawa emerytalna”), stanowiących, że ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, Sąd pierwszej instancji wskazał, że wiek emerytalny, o którym mowa wyżej ustala się na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm. - dalej rozporządzenie). Wskazany § 4 stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W ocenie

Sądu pierwszej instancji wnioskodawca udowodnił także okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w Przedsiębiorstwie „B.” w [...] a następnie w Przedsiębiorstwie „T.” w [...], wnioskodawca przepracował w okresie od dnia 3 maja 1976 r. do dnia 31 grudnia 1978 r. (2 lata, 7 miesięcy i 29 dni), w okresie od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 lipca 1989 r. (10 lat, 1 miesiąc i 11 dni). Łącznie było to 13 lat, 9 miesięcy i 10 dni. Z kolei w Przedsiębiorstwie Sprzętowo-Transportowym Budownictwa Rolniczego w [...] w okresie wcześniejszym, pracę w szczególnych warunkach w kanałach remontowych wykonywał od dnia 1 lipca 1972 r. do dnia 17 lutego 1973 r. (7 miesięcy i 14 dni), oraz od dnia 27 lutego 1973 r. do dnia 23 kwietnia 1974 r. (1 rok, 1 miesiąc i 24 dni). W ocenie Sądu pierwszej instancji zsumowanie okresów wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach dało wymiar czasu pracy powyżej 15 lat - bez służby wojskowej. Zatem wnioskodawca, nawet nie wliczając mu zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach, legitymował się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Jednak zdaniem Sądu, skoro wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach w Przedsiębiorstwie Transportowym Budownictwa Rolniczego w [...] to okres zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 kwietnia 1974 r. do dnia 16 lutego 1976 r. także powinien zostać zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach zgodnie z art. 108 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (jednolity tekst: Dz.U. z 1967 r. Nr 44, poz. 220 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 18 lipca 201 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku. Sąd drugiej instancji wskazał, że nie można uwzględnić wnioskodawcy okresu odbywania służby wojskowej dnia 24 kwietnia 1974 r. do dnia 16 kwietnia 1976 r. jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Warunkiem zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych jest podjęcie zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy, w którym ubezpieczony był zatrudniony przed powołaniem do służby w ciągu 30 dni od zakończenia służby (art. 106 ust 1 i 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r.). Tymczasem ze świadectwa pracy z dnia 28 kwietnia 1976 r. wynika, że stosunek pracy wnioskodawcy został rozwiązany z dniem

16 kwietnia 1976 r. z powodu niepodjęcia pracy po odbyciu służby wojskowej, zatem nieprawdą jest, że wrócił on do pracy na to samo stanowisko i z tym samym dniem rozwiązał stosunek pracy. W rezultacie wnioskodawca nie spełniałby przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999 r. Jednak, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec zaliczonych przez Sąd Okręgowy okresów, po odjęciu okresu służby wojskowej oraz okresu od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 19 czerwca 1979 r. (5 miesięcy i 19 dni), kiedy to wnioskodawca pracował w Przedsiębiorstwie Remontowo-Budowlanym Przemysłu Maszynowego „B.” w [...] jako kierowca samochodu ciężarowego poniżej 3,5 tony, a także po dodaniu okresu od dnia 27 lutego 1973 r. do dnia 23 kwietnia 1974 r., którego Sąd pierwszej instancji omyłkowo nie ujął w swoich obliczeniach, wnioskodawca nadal legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat 6 miesięcy i 14 dni. Tym samym wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik organu rentowego, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 184 ustawy emerytalnej oraz § 2-4 rozporządzenia, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wnioskodawcy przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku od dnia 24 grudnia 2014 r. mimo braku wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, wraz z orzeczeniem o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwione podstawy.

Za uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2017 r., II UK 527/16 - niepublikowany, wstępnie trzeba wskazać, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego, między innym, w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych dla nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (czyli 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości spełnienie przez wnioskodawcę określonych w powyższym przepisie kryteriów wieku oraz stażu składkowego i nieskładkowego uprawniającego do wcześniejszej emerytury. Sporne jest natomiast legitymowanie się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach. W tym kontekście zarzuty skargi kasacyjnej w zakresie, w jakim wskazuje się w nich błąd przy obliczeniu wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach, są usprawiedliwione.

Przypomnieć należy, że Sąd pierwszej instancji zaliczył wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach następujące okresy; od dnia 1 lipca 1972 r. do dnia 17 lutego 1973 r. (7 miesięcy i 14 dni), od dnia 27 lutego 1973 r. do dnia 23 kwietnia 1974 r. (1 rok 1 miesiąc i 24 dni), od dnia 3 maja 1976 r. do dnia 31 grudnia 1978 r. (2 lata 7 miesięcy i 29 dni), oraz od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 lipca 1989 r. (10 lat 1 miesiąc i 11 dni), przy czym Sąd ten błędnie przyjął, że łącznie było to 15 lat 5 miesięcy i 23 dni, gdy w rzeczywistości zsumowanie powyższych okresów daje łącznie okres 14 lat 6 miesięcy i 18 dni. Ponadto Sąd Okręgowy zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okres zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 kwietnia 1974 r. do dnia 16 kwietnia 1976 r.

Powyższe zestawienie zaliczonych okresów pracy wnioskodawcy wskazuje, że Sąd Okręgowy zaliczył już okres pracy w warunkach szczególnych od dnia 27 lutego 1973 r. do dnia 23 kwietnia 1974 r. (1 rok 1 miesiąc i 24 dni), a tym samym błędnie Sąd drugiej instancji zaliczył ten sam okres ponownie, co spowodowało uznanie, że spełnił on przesłankę 15 lat pracy w warunkach szczególnych warunkującą przyznanie prawa do dochodzonego świadczenia.

Ustalenie przez Sąd Apelacyjny, że wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat 6 miesięcy i 14 dni jest więc wynikiem omyłki spowodowanej podwójnym zsumowaniem okresu jego pracy od dnia 27 lutego 1973 r. do dnia 23 kwietnia 1974 r. w Przedsiębiorstwie Sprzętowo - Transportowym Budownictwa Rolniczego.

Podzielając w związku z tym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁵ § k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

kc